

Batı Toroslar Senomaniyen kireçtaşlarında bulunan Caprinidler (Rudist)

Caprinids (Rudist) from the Cenomanian Limestones of the Western Taurus (Turkey)

SACİT ÖZER D.E.Ü. Mühendislik Mimarlık Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü, İzmir

ÖZ : Bu yazıda, Türkiye'de ilk kez, Batı Toroslar'da Senomaniyen kireçtaşlarında bulunan Caprinidler tanımlanmıştır. *Caprina schiosensis* türe ait 12 adet sol kapak keşişi Paliyal kanal sahasında basit, oval biçimli kanallara sahiptir. Bu kanallar posteriyor bölgede dar, anterior bölgede ise geniştir. *Neocaprina sp.*'ya ait 4 adet sağ kapağın dorsal ve kardinal sahalan iyi korunmamışlardır. Anterior taraftaki ikincil kanallar geniş ve dikdörtgen biçimli, posteriyor taraftaki ikincil kanallar ise dar olup oval-dikdörtgen biçimlidir. Anterior taraftaki kavkı duvarında kanal bulunmamakta, ventral karen bulunmaktadır. *Ichthyosarcolites sp.* ye ait 2 adet kapak keşişi üçgen biçimli olup, kareler gelişmemiştir.

ABSTRACT : In this paper, Caprinids from the Cenomanian limestones of the Western Taurus, have been determined for the first time in Turkey. 12 left valve sections of *Caprina schiosensis* species, have simple, oval-shaped canals in the palial canal area. These canals are narrow in posterior part, but large in anterior part. The dorsal part and cardinal area of 4 right valve sections of *Neocaprina sp.*, have not been preserved. The anterior accessory canals are large, rectangular ; the posterior accessory canals are small, oval or rectangular. The anterior shell wall is without canals. Ventral caren is present. 2 valve sections of *Ichthyosarcolites sp.* are triangular in shape, carens have not been developed.

GİRİŞ

Toroslardaki varlığı, günümüze değin yapılan birçok çalışmada vurgulanan Rudistler, sistematik paleontoloji çerçevesinde incelenmemiştir. Bu yazıda, Batı Toroslardaki Bey dağı Otoktonuna ait Senomaniyen yaşlı (özgül, 1976; Poisson, 1977) kireçtaşlarında bulunan Rudistler ilk kez tanıtılacaktır. Örnekler, Antalya KB'sındaki Karain çevresinden (Şekil 1) derlenmiştir.

SİSTEMATİK PALEONTOLOJİ

ORDO : Hippuritoida NEWELL, 1965

Familia : Caprinidae d'ORBIGNY, 1850

Genus : *Caprina* d'ORBIGNY, 1822

Caprina schiosensis BOEHM, 1892

(Şekil 2)

1894 *Caprina schiosensis*, Boehm, s. 124, ş. 18, 19, İv. X, ş. 1a.

1908 *Caprina schiosensis*, Parona, s. 9-16, ş. 1-12,

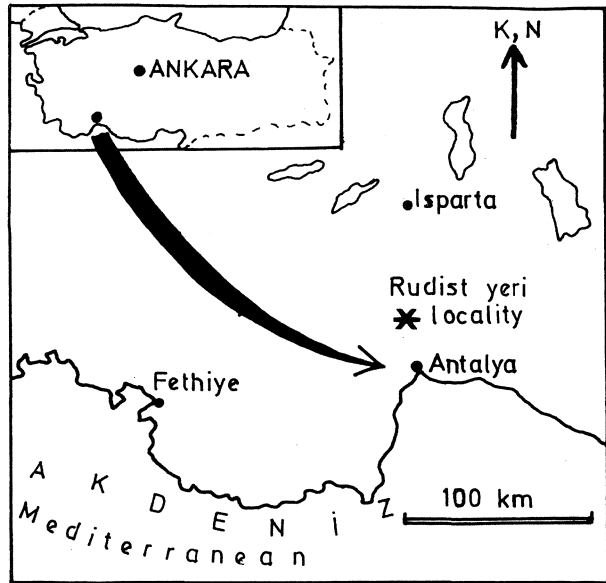
1967 *Caprina schiosensis*, Polsak, s. 39, ş. 6, 7, İv. 12, ş. 4, İv. 13, ş.1.

1971 *Caprina schiosensis*, Carbone, Praturon ve Sirna, s.141, ş.6.

1976 *Caprina schiosensis*, Praturon ve Sirna, s.97, ş.13-16

Materyal. 12 sol kavkı kesiti.

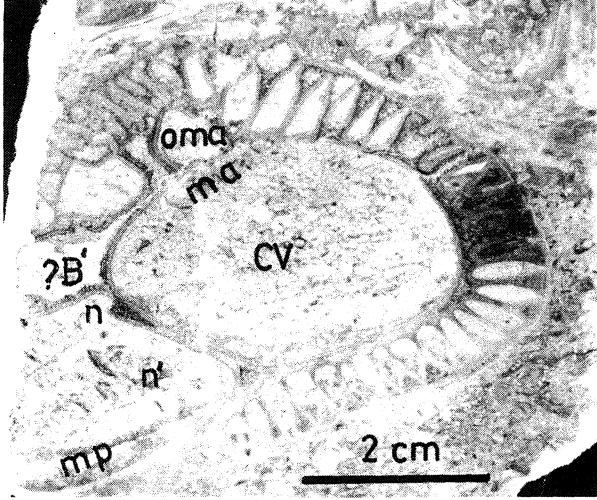
Tanımlama . Kavkı kesitleri elipstir, örneklerde, ligament tarafı korunmamıştır. Kavkının paliyal kanal

Şekil 1 : Yer bulduru haritası.

Figure I : Location map.

kısımında, bu türe özgü tek sıralı, basit, uzamış oval şekilli kanallar gözlenir. Kanalların kalınlığı 1-3 mm, uzunluğu 5-8 mm'dir. Posterior taraftaki kanallar dar, anterior taraftakiler geniştir. Esas boşluk (CV) büyüktür ve ikincil boşluktan (n') bir lamel ile ayrılır. Diş çukuru (n) kısmen gözlenir. B' dişine karşılık gelen alan, olasılıkla kötü korunmuştur. Anterior ikincil boşlukları (ona) iridir. Anterior (ma) ve posterior (mp) miyoforlar ince laminalar halindedir.

Şekil 2 : *Caprina schiosensis* BOEHM, sol kavkı enine kesiti, xl.

Figure 2 : *Caprina schiosensis* BOEHM, transversal section of the left valve, xl.

Tartışma . örnekler, *Caprina schiosensis* türünün tüm özelliklerini gösterir.

Stratigrafik ve Coğrafik dağılım. *C. schiosensis* türü, Güneydoğu Alp'de Senomaniyen-Turoniyen, Yugoslavya (Istria, Dış Dinaridler) ve İtalya'da (Apenin, Rocca di Cave) Senomaniyen yaşlı kireçtaşlarında bulunmuştur.

Yaş. Senomaniyen.

Genus : *Neocaprina* PLENICAR, 1960

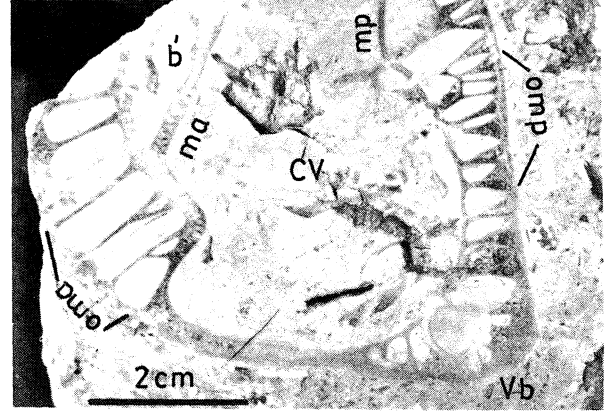
Neocaprina sp.

(Şekil 3)

Materyal.4 Sağ kavkı kesiti.

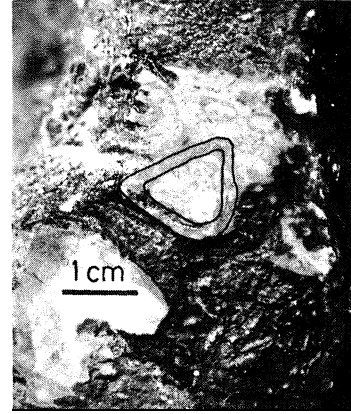
Tanımlama . Kavkı olasılıkla ovaldır ve dorsal kısmı ile kardinal bölgesi korunmamıştır. Sadece uzamış, oval şekilli anterior diş çukuru (b) gözlenir. Esas boşluk (CV) büyüktür. Anterior (ma) ve posterior (mp) miyoforlar eşit boydadır. Anterior ikincil kanallar (oma) iri, dikdörtgen şekillidir ve ince lamellerle ayrılır. Kavkının anterior kısmı ince ve kanalsızdır. Posterior ikincil kanallar (omp) küçük, oval veya dikdörtgen şekillidir. Ventral tarafta kare (Vb) kapsar.

Tartışma. Anterior ikincil kanalların şekliyle, örnekler *Neocaprina gigantea* PLENICAR türüne yaklaşır (Plenicar, 1960, 1963; Polsak, 1967; Carbone, Praturlon ve Sirna, 1971; Sima, 1982). Ancak, kardinal bölge korunmadığından, kardinal cihaz açısı ölçülememiş ve dorsal taraftaki kanallar gözlenememiştir. Bu nedenle tür tayini yapılamamıştır.

Şekil 3 : *Neocaprina* sp., sağ kavkı enine kesiti, xl.

Figure 3 : *Neocaprina* sp., transversal section of the right valve, xl

Şekil 4 : *Ichthyosarcolites* sp., kavkı enine kesiti, xl.

Figure 4 : *Ichthyosarcolites* sp., transversal section of the valve, xl.

Yaş. Senomaniyen.

Genus : *Ichthyosarcolites* DESMAREST, 1817

Ichthyosarcolites sp.(Şekil 4)

Materyal . 2 kavkı kesiti.

Tanımlama. Kavkı kesiti üçgendir. Kareler gelişmemiştir. Kavkı duvarındaki kanallar kısmen korunmuştur.

Yaş. Senomaniyen

DEĞİNİLEN BELGELER

Boehm, G., 1892, Beitrage zur Kenntniss der Kreide in den Sud Alpen. Palaeontographica, XLI, 95-147.

Carbone, F., Praturlon, A. ve Sima, G., 1971, The Cenomanian shelf-edge facies of Rocca di Cave (Prestini Mts. Latium). Geol. Romana, X, 141-142.

Özgül.N., 1976, Toroslar'm bazı temel jeoloji özellikleri. T.J.K. Bült., 19, 65-78.

Parona. C.F., 1908, Per uno studio sulle Caprinidi dei calcari di Scogliera. Reale Accad. dei Lincei, VII, 9-16.

Plenicar, M., 1960, Stratigrafski razvoj krednih plasti na juznem Primorskem in Notranjskem. Geologija Razprave, 6, 44-45.

- Plenicvar, M., 1963, Caprinidae and the genus Radiolitel-
la from the Cretaceous strata of Southwestern
Slovenia. Razprave, **VII**, 583.
- Poisson, A., 1977, Recherches geologiques dans les Tau-
rides occidentales (Turquie). These, 795 s.
- Polsak, A., Macrofaune crétacée de l'Istrie meridionale
(Yugoslavie). Paleont. Jugosl. , 8, 39-49.
- Praturlon, A. ve Sirna , G., 1976, Ulteriori dati sul mar-

gine Cenomaniano della piattaforma Laziali
Abruzzesi. Geol. Romana, XV, 97-99.

- Sirna, G., 1982, Quelques Rudistes cénomaniens du Monte
Pellegrino (Palermo, Sicile). Geol. Romana,
11, 81.

Yazının geliş tarihi 20.5.1988

Yayına veriliş tarihi 15.8.1988

